

Жељко Лежаја

ИНСТАЛИРАЊЕ ОПЕРАТИВНОГ СИСТЕМА WINDOWS 98 SE

Циљ овог текста је да се помогне наставницима који због случајних или намерних оштећења оперативног система Windows на школским рачунарима, треба да одраде његову инсталацију како би их оспособили. Пожељно је да овим поступком овладају и ученици како би у случају потребе, на кућним рачунарима, били у стању да инсталирају оперативни систем самостално. Оперативни систем се данас испоручује углавном на CD-ROM медију који је капацитета 650 MB и може прихватити велику количину инсталационих фајлова. У тексту ће се описати инсталација оперативног система Windows 98 SE која се може извести са CD ROM уређаја или са хард диска (претходно прекопирати инсталационе фајлове на хард диск па покренути инсталацију са хард диска). Овај други начин је практичнији због других накнадних инсталација када се захтевају неки системски фајлови. Windows увек памти путању одакле је инсталиран и сам узима потребне фајлове, у противном било би потребно сваки пут имати код себе инсталациони CD када то оперативни систем затражи. Поступак инсталације је приказан у 18 корака под претпоставком да имамо коректно инсталиран DOS и покренуте драјвере за CD ROM уређај који нам је неопходан. Оперативни систем треба покренути са системском дискетом или startup дискетом са подршком за CD ROM уређај.

1. У CD уређај који носи ознаку диска **D:**, **E:** или **F:** поставимо **CD ROM** са инсталацијом **WINDOWS 98 SE** и наредбом **COPY** прекопирамо цео директориј **WIN98** на **D:** диск одакле ћемо покренути инсталацију на следећи начин:

На диску **C:** или **D:** креирамо директориј **INSTALL** наредбом **MD INSTALL**, затим пређемо у тај директориј наредбом **CD INSTALL**. У директорију **INSTALL** креирамо директориј **WIN98** и наредбом

```
COPY E:\win98\*. * D:\INSTALL\WIN98 /v
```

прекопирамо инсталационе фајлове оперативног система.

2. По завршеном копирању рестартовати рачунар, а претходно извадити системску дискету из диск јединице **A:** (овај корак није неопходан).

3. Сад се оперативни систем подиже са **C:** диска. На командној линији се појављује промпт **C:\>**, укуцамо **D:** и притиском на **ENTER** прелазимо на диск **D:**. Затим са **CD \INSTALL\WIN98** и **ENTER** прелазимо у директориј са

инсталационим фајловима за WINDOWS 98 SE, откуцамо **SETUP** и покренемо инсталацију Windows оперативног система (слика 1).

Слика 1. Покретање инсталације Windows-a

4. На екрану добијамо поруку да се припрема иницијализација Setup програма и припремају рутине за проверу система. Тражи се потврда за наставак притиском на <**ENTER**> или одустајање притиском на <**ESC**>. Притиском на <**ENTER**> покреће се програм **ScanDisk** за испитивање грешака на хард дисковима (о чему добијемо извештај). Уколико нема недозвољених грешака, по изласку из овог програма наставља се извршавање програма Setup (слика 2).

Слика 2. Резултат програма ScanDisk

5. Избором **Exit** на кратко се добија порука да се копирају потребни фајлови и на екрану се појављује графичко окружење где се очекује да клинемо на дугме **Continue** за наставак инсталације. Са леве стране је описан поступак који ће се спровести приликом инсталације, који се корак изводи и приближно време трајања инсталације. Кликнемо на дугме **Continue** да би се наставила инсталација (слика 3).

6. На екрану се појављује scroll bar (слика 4) који се попуњава и порука о припреми инсталације Windows оперативног система. Када се scroll bar попуни 100%, на екрану се појави прозор за избор директорија у који ће се инсталирати Windows (слика 5). Програм предлаже **C:\WINDOWS** а може се изабрати и

Слика 3

неки други. Предлажем да се прихвати понуђено и кликом левог тастера миша на дугме **Next** наставља инсталација.

Слика 4

Слика 5

7. На екрану се појављује порука о припреми директорија и појављују се два scroll bar-а која се попуњавају. Кад се попуни један, па други до 100%, појављује се прозор са Setup опцијама (Setup options) (слике 6, 7 и 8).

Понуђена је **Typical** инсталација, предлажем **Custom** ако имате довољно места на хард диску. У том случају сами бирате опције које ће бити инсталиране а можете изабрати и све, тј. **Full** инсталацију, потребно је да кликнете на све дугмиће у опцији **Custom** који су вам понуђени као и на опцијама **Details**) или пак, ако га немате, онда понуђену **Typical** или можда још боље **Compact**. Кад сте се одлучили, кликните на **Next** и уколико је изабрана **Custom** опција, на екрану је понуђено селектовање компоненти (слика 9). Након избора опет кликнете на **Next** и добијате следећи прозор где унесете име рачунара и име радне групе, упишете или оставите понуђено и кликнете на **Next**.

Слика 6

Слика 7

Слика 8

Слика 9

Слика 10

8. Појављује се прозор где бирате кодни распоред тастатуре и регионално сетовање (типа облик датума, времена, новчана јединица, ...), наравно ако имате тастатуру са исписаним нашим словима изаберите код **Keyboard Layot**

(селектовано је обојено плаво) дугме **Change** и изаберете **Serbian**. Потврдите избор кликом на дугме **ОК** и вратите се на претходни прозор. Сад селектујете **Regional settings**, кликнете на дугме **Changes** и изаберете **Serbian**. Избор потврдите са **ОК** и вратите се на претходни прозор где треба кликнути на **Next** (Слика 10, 11).

Слика 11

9. У следећем прозору бирате регион у ком се налазите и за наше подручје наравно бирате **Yugoslavia** (Слика 13, 14, 15), кликом на дугме **Next** појављује се прозор са захтевом за креирање **Startup disk**-а, кликом на **Next** појављује се **scroll bar** и када проценат испуњености стигне до 20%, појављује се захтев за празном дискетом коју ставите у **Flopy A**. Кликните на дугме **ОК** и сачекајте да се операција креирања **Startup disk**-а заврши. (**Startup disk** је бутабилна дискета која на себи садржи део оперативног система потребног за припрему хард диска за прихват фајлова – погледати *Рад са хард диском* где је детаљно описан овај поступак са употребом овакве дискете.) По завршеном креирању дискете на екрану добијете поруку да је поступак завршен; потврдите кликом на дугме **ОК**. На екрану се појављује прозор који обавештава да је обављена припрема за копирање фајлова у системске директорије. Кликном на дугме **Next** (слика 16) почиње копирање.

10. На левој страни екрана се појављује **scroll bar** који исказује проценат реализованог копирања. На главном прозору се мењају поруке и слике о могућностима **Windows**-а (Слике 16, 17, 18, 19). Наравно, овај поступак траје неко време и потребно је сачекати да се копирање заврши.

11. Завршетком копирања на екрану се појављује порука да је копирање завршено и да ће се систем рестартовати аутоматски за 15 секунди или одмах ако притиснете било коју типку. Било шта да урадите или не урадите систем се рестартује и почиње прво иницијално подизање оперативног система **Windows 98** (Слика 20).

12. Након рестарта на екрану се појављује прозор са захтевом за унос имена корисника рачунара (укуцајте ваше име и презиме) и назива фирме (што можете унети по жељи). Након уноса кликнете на дугме **Next** (Слика 21, 22).

Слика 12

Слика 13

Слика 14

Слика 15

Слика 16

Слика 17

Слика 18

Слика 19

Слика 20

Слика 21

Слика 22

13. Појављује се прозор за прихватање лиценцих права и тек након клика на дугме **I Agree ...** можете кликнути на дугме **Next** (Слика 23).

Слика 23

14. Сад се појављује прозор са захтевом за кључ производа који морате унети (обично се налази исписан на омоту CD-а или у фајлу Serial.txt у директоријуму где се налазе инсталациони фајлови). Након уноса кликните на дугме **Next** и појављује се прозор Start Wizard који вас обавештава да кликом на дугме **Finish** настављате подизање оперативног система Windows 98. Кликните на дугме **Finish** (слика 24, 25).

Слика 24

Слика 25

15. Наставља се са постављањем драјвера или везника за хардвер и финалним сетовањима које обавља сам Windows. Ово наравно траје неколико минута и потребно је сачекати и посматрати шта се дешава на екрану. Уколико би дошло до тога да нема никакве активности дуже време потребно је ресетовати рачунар помоћу дугмета на кућишту, у противном по завршеном послу сам ће се рестартовати и наставити са сетовањем и препознавањем вашег хардвера (слика 26 и 27).

Слика 26

Слика 27

16. Windows има опцију Plug and Play која обезбеђује препознавање хардвера. Такође располаже великом базом одговарајућих драјвера. Након завршеног сетовања појављује се прозор за подешавање времена, датума и временске зоне. Подесите што је потребно и кликните на дугме **Close**. Сетовање се наставља самоподешавањем Windows-а о чему имате поруке на екрану као и о времену до коначног завршетка инсталације. У овој фази обично инсталација траје још око 7 минута. Када се на екрану појави да имате мање од минут, за 15 секунди почиње аутоматски рестарт система или вашом интервенцијом притиском било ког тастера одмах (слика 28–32).

Слика 28

Слика 29

17. Рестартом система појављује се прозор са именом корисника (ако сте га унели у тачки 12) и password-а (уколико желите да га имате мора се унети, а притиском на дугме **OK** тражи се његова потврда). Ако не унесете password, кликом на дугме **OK** врше се завршна подешавања Windows-а и појављује изглед радне површине са стартном линијом и иконама. Појављује се и поздравни прозор

Слика 30

Слика 31

Слика 32

у оквиру којег се налазе пречице за неке операције као што је повезивање на Internet и сл. Овај прозор се може искључити тако да се не појављује убудуће (слике 33–37).

18. Ако имате рачунар чије су компоненте произведене пре појаве инсталације Windows-а, тада је Windows сам препознао ваш хардвер и инсталирао драјвере (софтверске везнике) да би тај хардвер коректно радио. Уколико имате нешто од новог хардвера, то неће бити коректно инсталирано и морате употребити дискету или CD-ROM са потребним драјверима да тај део хардвера активирате. Пре тога само кратко да нагласим да ваш систем како је инсталиран (мисли се на хардвер и драјвере) можете погледати у **MyComputer** у **Control Panel**-у на иконици **System** на језичку **Device manager**. О инсталацији драјвера које Windows setup програм није препознао биће речи у неком од наставака овог текста.

Слика 33

Слика 34

Слика 35

Слика 36

Слика 37